

Het is al weer ruim een jaar geleden, maar de constatering bij de behandeling van het Belastingplan 2013 dat er best wel een verschil zit tussen een commerciële verplichting en dé fiscale verplichting bij het DGA-pensioen heeft tot veel tumult geleid. Het lijkt wel of de adviespraktijk toen pas en masse wakker werd. En dat werd tijd ook!

HOE NU VERDER MET HET DGA-PENSIOEN NA 2014?

Tot dan toe was het een enkele pensioenconsultant maar vooral de belastingdienst die de toon bepaalde hoe een commerciële verplichting (ja, welke?) moest worden vastgesteld. Gek eigenlijk, want de beroepsgroep die geacht wordt hier echt iets van te vinden, is pas met de recente RJ-uiting 2014-4 van 1 april 2014 wakker geworden: de accountants dus. De Raad voor de Jaarverslaggeving heeft besloten niet langer toe te staan dat voorzieningen voor pensioenregelingen voor DGA's die in-eigen-beheer worden gehouden, worden gewaardeerd volgens fiscale grondslagen. Eind 2013 heeft staatssecretaris Weekers getracht een visie neer te leggen om het verschil tussen dé fiscale en een commerciële verplichting te laten verdwijnen. Een visie die jammerlijk faalde en enkel in de kaart speelde van fiscale puristen met een jaren 90-beeld van pensioenadvies aan de DGA. Zij zien het pensioen van de DGA vooral als fiscaal speeltje, van 'goedkope' financieringsbron en uitstel van belastingheffing met een papieren oudedagsreserve. Van echt

pensioen naar een echte belastingschuld dus. Googelt u maar. Het is een rechtvaardiging om de berg naar Mozes te brengen, en niet andersom. Het grote probleem zit namelijk in de opeenvolgende beperkingen van de fiscale grondslagen die de afgelopen twintig jaar alleen vanuit de begrotingsdoelstellingen zijn ingevoerd. Om vervolgens als overheid te constateren dat realiteit en fiscaliteit enorm uiteen lopen. En met een oplossing komen die het probleem niet oplost!

WAT IS COMMERCIEEL?

Het blijft verbazingwekkend dat de fiscus in haar opinie aansluit bij de tariefstelling van levensverzekeraars terwijl diezelfde verzekeraars noch een product, noch een tarief kunnen vaststellen voor een DGA-pensioen. Althans, een tarief dat exact aansluit bij de arbeidsrechtelijke pensioenaanspraak tussen DGA en pensioenvennootschap. Het grote manco zit niet zozeer in het verschil tussen dé fiscale rekenrente van 4% en een marktrente (ja, welke?). Het ziet vooral in het feit dat

aan een zeer voorwaardelijke toeslagbepaling zonder doelgericht toeslagbeleid waarde wordt toegekend die gelijk staat aan een onvoorwaardelijke 2% indexatie. Dat is hetzelfde als aan een toeslaglabel B een gelijke waarde toe te kennen als aan een F-label. Een door de belastingdienst gehanteerde *selffulfilling prophecy* om pensioen in eigen beheer feitelijk onmogelijk te maken. Het is ook een contraproductief standpunt. Het beklemmen van veel te veel vermogen in de vennootschap door een commerciële verplichting op te pompen met een sterke opwaardering van de indexatiebepaling, beperkt weliswaar de dividendruimte maar linksom of rechtsom wordt dat vermogen toch bij de DGA belast. Krijgt de DGA het vermogen dat voor indexatie was bestemd als dividend uitgekeerd, dan is er ook sprake van een gecombineerde belastingheffing van tenminste 40%. De DGA is immers aandeelhouder, werkgever/bestuurder en werknemer!

DE ALLEGORIE VAN DE SMELTENDE GLETSJER

Zo, de toon is gezet. De hele discussie is ontstaan door het gefiscaliseerde perspectief van het pensioenadvies aan de DGA. En dat leidt (bijna) tot de ondergang van het eigen beheerspensioen. De intermediaire beroepsgroepen, zoals accountants, belastingadviseurs, pensioen- en assurantieadviseurs, hebben de fiscaliteit als norm gezet. De aftrekpost als doel op zich. En daarmee zich begeven op het terrein dat de belastingdienst als haar eigen speeltuin beschouwt. Met gevaar voor eigen leven want de pensioenbazoeka ex artikel 19b Wet loonbelasting werd en wordt te pas en te onpas in stelling gebracht. Misbruik van het fiscale instrument 'eigen beheer' is de preoccupatie bij de fiscus.

Dat het oorspronkelijke Witteveenkader uit 1999 inmiddels behoorlijk is geïmplodeerd tot een kadertje na drie opeenvolgende overgangsregimes -met de vierde, de Wet VMO aanstaande- is een feit. Dat pensioenmaximalisatie en daarmee maximalisatie van de fiscale aftrekpost allang geen vooropgesteld plan meer is, ook. In combinatie met vooraf beoordeelde pensioovereenkomsten is er geen fiscale onzuiverheid meer te vrezen, en beperkt de controlerende taak van de belastingdienst zich tot de correcte vaststelling van de fiscale aftrekpost in de vennootschapsbelasting.

Maar niet heus. Artikel 19b wet loonbelasting, een artikel dat ooit is ingevoerd om bewust misbruik van eigen beheer te bestrijden nadat het afkoopverbod was ingevoerd, dient nu om de realisatie van het pensioen gedurende zeer lange tijd te bewaken. Wat op zichzelf niets van doen heeft met fiscale lastenneming.

Het inkrimpande Witteveenkader lijkt in dit kader op een smeltende gletsjer waaronder uiteindelijk de werkelijke adviesthema's te voorschijn komen. Namelijk de drie-eenheid pensioendoelstelling, beschikbaar ver-

JACK BORREMANS

Jack Borremans en Kees Beishuizen zijn partner en pensioenconsultant bij LNBB actuarissen + pensioenconsultants

EÉN PLAN IS GEEN PLAN, ZORG VOOR PLANNING

mogen en rendement (en risico). Daarmee wordt focus verlegd naar de actiefzijde van de balans: de dekking.

ECHT PENSOEN OF FISCAAL PENSOEN?

De realisatie van de pensioendoelstelling van de vennootschap is echter voor de DGA de bouwsteen voor zijn oude dag en vereist des te meer uw advies. Ten aanzien van zijn pensioen is de DGA gewoon een particulier die net zo veel (of weinig) verstand heeft van zijn pensioen als ieder ander. Maar kan hij voor zijn oudedagsplanning wel kiezen uit meerdere opties die allemaal fiscale voor- en nadelen hebben. Het Witteveenkader is slechts één van de vele deurtjes van de marmottenrace die ons pensioensysteem kenmerkt en waarmee het schaarse vermogen kan worden geëtiketteerd. De DGA kan gepast gebruik maken van drie pijlers en drie belastingboxen waarbinnen het pensioenkader slechts één onderdeel is. Vanaf 2015 wordt het met de netto-lijfrente helemaal lastig om te bepalen in welke pijler of box deze thuis hoort.

Loon, pensioen en dividend zijn de drie manieren om geld uit de vennootschap te halen. De tarieven zijn over het algemeen geneutraliseerd. Wat je ook kiest, je betaalt tenminste 40% belasting over iedere risicovol verdiende euro als ondernemer. Timing van onttrekking is belangrijk, maar zeker ook de risicobereidheid van de DGA. De adviseur die zich als serieuze pensioencoach wil opstellen zal periodiek in gesprek met de DGA moeten gaan. En de fiscaliteit moeten beoordelen in de context van de rendementseis op dit voor de oude dag geormerkte vermogen met het daarbij horende ri-

sico. Daarbij gaat het zowel om het beleggings- als het langlevensrisico. Fiscaliteit wordt hiermee een middel om het pensioendoel te bereiken. De DGA moet dan de vraag beantwoorden of hij een echt pensioen wil of een fiscaal pensioen. En dat is niet synoniem aan eigen beheer of verzekeren, maar eerder aan eigen beheer én verzekeren. Waarbij 'verzekeren' staat voor de bancaire of verzekeringstechnische oplossing voor de realisatie van de pensioendoelstelling vanwege de risico's die de DGA en/of zijn vennootschap niet willen of kunnen lopen.

Fiscaliteit, en met name de uitleg ervan, is een verstoring instrument geworden. Neutraliseer dit verstoring element door de pensioendoelstelling centraal te stellen en aan de hand van het beschikbare vermogen tot een rendementseis en risicobudget te komen.

Zoek vervolgens naar een passend bancaire of verzekeringstechnisch instrument om dit in te vullen. Of niet natuurlijk, als je als DGA vindt dat de waarde van de onderneming de beste garantie is voor een adequate dekking van het pensioen in eigen beheer. Behoorlijk risicovol in deze tijd, dat wel.

WET OP HET FINANCIËEL TOEZICHT EN HET DGA-PENSOEN

Je vraagt je overigens af waarom het DGA-pensioen zo een dominante rol speelt bij de opleiding tot Adviseur Pensioenen en de Wft-vergunning als er niet of nauwelijks producten te adviseren en/of te bemiddelen zijn. En de toetstermen nauwelijks aandacht besteden aan waar het in de Wft in de kern om gaat: productadvies. Productdeskundigheid is blijkbaar ondergeschikt aan het examineren van algemene DGA-pensioenkennis zonder duidelijke Wft-context. DGA-producten zijn al enige tijd geleden uit de schappen der verzekeraars verbannen. "Te complex, te adviesgevoelig". Nogal logisch, als je het pensioen van de DGA verengt tot sec een verzekeringsproduct of tot juist een fiscaal product.

WAT IS COMMERCIEEL, VOLGENS DE RAAD VOOR DE JAARVERSLAGGEVING?

Voor de verwerking van de pensioenvoorziening in de jaarrekening van zowel kleine als (middel-)grote ondernemingen is het niet meer toegestaan om de

ZEVEN ADVIESTIPS

1. Positioneer het pensioenadvies aan uw DGA's niet (uitsluitend) als fiscaal instrument. Het maken van een fiscale pensioenberekening is geen advies, maar uitvoering van een eerder uitgebracht advies.
2. Stel samen met de DGA vast wat de beste schatting is van de verplichting. Kijk daarbij ook hoe de vennootschap feitelijk vermogen heeft geormerkt voor het pensioen. Heeft de DGA daar nog niet over nagedacht, geef dan advies hoe dit het beste te doen. Verleg de focus dus van de passiefzijde naar de actiefzijde.
3. Eén plan is geen plan, zorg voor planning. Dat betekent periodiek beoordelen of het pensioendoel wordt bereikt met het noodzakelijke geormerkte vermogen en beoogde inleg.
4. Leg dit plan ook vast. Zeker als er sprake is van toekomstige dividenduitkeringen, is het wel prettig om het perspectief van dat moment terug te kunnen pakken bij discussies achteraf. De DGA is immers als bestuurder aansprakelijk voor het dividendbeleid.
5. Risico bestaat niet alleen uit ondernemingsrisico of beleggingsrisico. Maar ook uit langlevensrisico. Iedere waarderingmethodiek gaat in beginsel uit van gemiddelde sterftekansen van de DGA en de partner. Leeftijdstergstellingen worden toegepast om de gemiddelde stijging van de levensverwachting op te vangen. Maar het kan dus nog steeds gebeuren dat aan het eind van het pensioenvermogen in de vennootschap, de DGA en/of de partner nog in leven zijn. Hoe groter de buffer in het vermogen, hoe langer het pensioen ook feitelijk kan worden uitgekeerd of hoe beter de rendementsschokken kunnen worden opgevangen.
6. Verminder het aantal verborgen verplichtingen zoals nabestaandenpensioenen uit de pensioenovereenkomst. De modellen van de belastingdienst bevatten teveel 'gratis' pensioenvormen die zich als een Trojaans paard in het (digitale) pensioendossier van de DGA nestelen. Gratis, in de zin dat er geen fiscale last kan worden genomen maar er wel een aanspraak uit ontstaat die het vermogen beklemt in de vennootschap. Beperk deze verplichtingen tot het hoogst noodzakelijke of herverzekers ze.
7. O ja, zorg voor tijdige aanpassing van de pensioenovereenkomst aan het nieuwe Witteveenkader per 1 januari 2015. Let op de afronding, 1,657% eindloon en 1,875% middelloon.

fiscale grondslagen te hanteren, maar geldt toepassing van 'de beste schatting'. Voor de meest voorkomende pensioenregeling in eigen beheer, de eindloonregeling, is bepaald dat indexaties op de opgebouwde nominale aanspraken uitsluitend worden meegenomen als er sprake is van onvoorwaardelijk overeengekomen indexaties. Denk aan de indexatie van het VPL-excedent. Overige indexaties hoeven niet in de waardering te worden betrokken. Voor de marktrente wordt aangesloten bij het rendement op hoogwaardige bedrijfsobligaties. Dit rendement is overigens nooit constant, maar afhankelijk van de resterende looptijd.

Hiermee omarmt de Raad een belangrijk uitgangspunt van pensioen. Namelijk dat het een verplichting op lange termijn is en als going-concern gewaardeerd moet worden. Een verplichting die doorloopt na pensioendatum omdat de afwikkeling stapsgewijs plaatsvindt. Pensioenuitkeringen leveren een levenslange

periodieke uitkeringsstroom op waarvoor gespreid in de tijd, en niet op pensioendatum, vermogen moet worden vrijgemaakt. Dat is gelijk ook het grote nadeel aan een beschikbare premiereregeling in eigen beheer. Dat vermogen wordt op pensioendatum wel geliquideerd en omgezet in een vaste levenslange uitkering met een gegarandeerde marktrente. Bovendien wordt het in fiscale zin vanaf dat moment gewaardeerd als een uitkeringsovereenkomst. Met fiscale vrijval!

De Raad verwerpt de liquidatiefictie van de belastingdienst. Een fictie die inhoudt dat de koopsom die moet worden betaald aan een verzekeraar bepalend is als op balansdatum het pensioen zou worden afgestort. Dit is een 'casus non dabilis' en daarmee een slechte schatting. Tenzij de vennootschap en de DGA een juridische of feitelijke verplichting hebben om daadwerkelijk af te storten. Maar welke DGA is dat overeengekomen met zijn vennootschap? ■